Poštnina plačana v gotovini. Posamezna številka 1.25 Din.

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.
Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica
Zabovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se sploh ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socijalne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 9 Sreda, 29. januarja 1936 Leto XI

Ivan Cankar o predvojni slovenski socialni demokraciji

Vzpričo izbruhov »Slovenca« proti našemu socialističnemu gibanju navajamo o tem mnenje nič manjšega človeka, kakor je bil Ivan Cankar.

Izidor Cankar citira v uvodu XI. zvezka zbranih spisov Ivana Cankarja njegovo pismo, ki ga je pisal Kraigherju 27. febr. 1910:

»V socialno demokracijo me je poleg teoretičnega spoznanja privedlo v prvi vrsti prepričanje, da bo naša narodna prihodnost zagotovljena le tedaj, kadar bo vresničen narodnostni program soc.-dem. stranke: popolna narodna avtonomija...«

Potem pravi Izidor Cankar o Ivanu:

»Osnovna misel vsega njegovega dela in življenja je bila duševna čistost in politična svoboda slovenskega naroda, in da jo pomaga doseči, se tudi političnega dela in boja ni branil. A če se je imel politično udejstvovati, ni mogel nikamor drugam nego v socialno demokracijo, ker je ta stranka bila najjasnejša v svojem programu in je obljubljala v boju za narodno osamosvojitev Slovencev največ uspeha ter kazala največ sposobnosti, da narodnostno vprašanje reši.«

Izidor Cankar navaja dalje, zakaj se ni mogel Ivan opredeliti ne za »liberalce« ne za klerikalce:

»Po mnenju pesnikovem je bila ona ponižnost, ki jo cerkev oznanja vernikom kot krepost, Slovencem politično škodljiva; iz tega nastaja »ponižen, klečeplazen«, politično nesposoben narod. Socialna demokracija je bila očitno proticerkvena in protiklerikalna, a ni hotela veljati za protiversko, ker je proglašala vero za zasebno zadevo, kar je tudi Ivan Cankar na shodih oznanjal. V narodnostnem vprašanju, ki je bilo za Cankarja osrednje vprašanje, je bila nasprotnica meščanskega nacionalizma, čeprav so ji zaradi tega očitali protinarodnost, in zagovornica narodnostnega programa avstrijske socialne demokracije... po vsem tem je jasno, da je njegova (Ivana C.) pot mogla voditi le v socialno demokracijo.«

Sarraut predsednik francoske vlade

Bolj na levo

Po padcu Lavalove vlade je sestavil novo vlado senator Albert Sarraut. Zunanji minister je Flandin.

Nova vlada je levo koncentracijska, ki obsega vse središče, radikalne in neosocialiste.

Socialistični »Populaire« pravi, da bo nova vlada reševala tekoče zadeve in vršila konstruktivno delo.

Sarraut ima zanesljivo večino in bo podpiral na zunaj angleško politiko.

Desničarji so v ostri opoziciji proti novi vladi.

JNS = JRZ = JNS

Socialna struktura in duhovno razpoloženje neke politične stranke je merodajno za presojo njene vloge v javnem življenju. Politična stranka zbira gotov del ljudi, ki imajo določene nazore o državi, njeni ureditvi in namenu in ki si prizadevajo te svoje nazore v državi uveljaviti. Kakor hitro obstoja ena stranka, je nujno, da istočasno deluje tudi druga stranka z nasprotnimi nameni. Drugače nima smisla govoriti o pravih strankah.

Pri nas je bilo z l. 1929. prekinjeno strankarsko življenje. Kmalu se je pokazalo, da so kljub temu ostali različni politični nazori in struje. Nekateri so zato mislili, da bi bilo dobro, če bi ustanovili za vse Jugoslovane eno samo stranko: Jugoslovansko radikalno kmečko demokratko stranko (JRKD), ki so ji kasneje skrajšali ime v JNS. Ta JNS je uvedla javne volitve in monopol zase. Brali smo poročila o njenih slavnih zmagah, kakor med svetovno vojno, brali smo poročila o stotinah posebnih vlakov, ki so prevažali junake in borce na velikanske shode te JNS, v vsaki vasi je bilo po poročilih kar na stotine članov JNS itd. Dokler niso vodilni JNS-arji spoznali nesmiselnost tega karnevalstva in napravili Jevtićevo vlado brez JNS (Jevtić sam je bil v vrhovnem odboru JNS). In s tistim momentom ni bilo več JNS, bil je samo Jevtić-Popović-Marušič, vsi JNS-arji, ki so pa bili mnenja, da lažje vladajo brez firme JNS. In res so takoj pri prvih volitvah sijajno zmagali brez JNS, kakor je prej sijajno zmagala JNS. Po tej sijajni zmagi je sledil nenaden padec te zmagovite vlade.

Novo vlado je sestavil finančni minister Jevtićeve vlade g. Stojadinović. V svoji prvi deklaraciji je ta vlada pred petomajsko skupščino in javnostjo izjavila, da bo njena prva naloga popraviti krivice JNS-režimov in prinesti nove zakone, ki bodo spet omogočili svobodno politično življenje. Ljudje so se oddahnili.

Medtem se je pa organizirala nova stranka po starem zakonu iz časa JNS. Ta stranka si je dala ime JRZ. Njen program je tak kot so približno vsi programi meščanskih strank. »Jutro« je ugotovilo, da je program JRZ tak, kot je program JNS. Po programih takih strank ne moremo presojati, ker same nič ne dajo na program. Program je napisan kakor pravila pač zato, ker zakon zahteva, da ima vsako društvo svoj namen (program) in pravila. Obrazec za vsa pravila je precej isti. Merodajnejše je razpoloženje vodilnih strankinih ljudi in njih delo.

Klerikalci, to je kranjsko-štajerski ali dravski del JRZ so bili v vseh letih opozicije za tajne volitve, avtonomijo, federacijo, za slovenski premog, za slovensko vseučiliško knjižnico, za slovensko bolnico itd. Zdaj smo pa imeli nekaj občinskih volitev, po zakonu iz časa JNS, toda pod vodstvom JRZ. In JRZ je prav tako sijajno zmagala, kakor je JNS, in kakor je Jevtić brez JNS in JRZ po zakonu JNS. »Slovenec« je pri tem pisal, da glasujejo slovenske občine za Rim, pa muslimanski in pravoslavni in framazonski deli JRZ do zdaj še niso potrdili, da bi bila JRZ ustanovljena baš za Rim. Pa to je vseeno. Bolj zanimivo je to, da je isti »Slovenec«, ki je prej zahteval tajne volitve, napisal zdaj velik **slavospev** javnim volitvam, ki so po njem ideal vsakega svobodoljubnega Evropca. »Slovenec« piše prav tako, kakor je poprej »Jutro«. S tem mu je seveda olajšano uredniško delo, ker ob vsaki zmagi lahko kar prepisuje staro »Jutro«, številke so tudi približno iste, samo toliko mora paziti, da imenuje zmagovito listo JRZ, ne JNS. Tako so postali »Slovenčarji« JNS-arji brez JNS, pač pa z JRZ, ali slovenska JRZ je postala JNS št. 3 (JNS št. 2 je bil Jevtić, op. ur.), ki pa se ne imenuje JNS, temveč JRZ, dela pa tako kakor JNS, oziroma JNS je prva delala tako kakor zdaj JRZ. V tem smislu je neki radikalski prvak podal tudi avtentično izjavo:

»JRZ je vsedržavna stranka, ki bo obsegala vso državo. Za JRZ je narodno edinstvo gotovo dejstvo. Druge politične organizacije niso potrebne, ker se s tem samo razbijajo narodne sile.«

Ta izjava popolnoma nič ne nasprotuje smislu izjav predsednika JNS v letu 1931.

Zato končno prav brez vsake zavisti čestitamo »Slovencu« k njegovim sijajnim rimskim zmagam, še iskreneje mu pa kar v naprej čestitamo k vsem slučajnostim, ki bodo sledile tem sijajnim zmagam.

Venizelisti najmočnejša stranka na Grškem

Pri volitvah v grški parlament dne 26. januarja so dobili:

venizelisti 135 mandatov, konservativna stranka (monarhisti) 125 mandatov, komunisti 14, republikanska stranka 8 in ostale manjše skupine 18 mandatov.

*

Uspeh komunistov gre predvsem na rovaš njihove nove politike. Kot znano je vodstvo komunistične stranke pred volitvami posetilo kralja, kateremu je zagotovilo svojo vdanost in vernost ter obljubilo lojalno sodelovanje. Voditelji komunistov so pri tej priliki tudi povedali, da vidijo v kralju protiutež proti fašizmu.

Zanimivo je tudi, da so te volitve izpadle popolnoma drugače kot par mesecev poprej izvedeni plebiscit, ki so ga vodili grški generali.

Ker v novem parlamentu nobena stranka nima večine, bodo morali sestaviti koalicijsko vlado.

V Španiji vsa levica proti reakciji

Strnitev levičarjev za parlamentarne volitve

Za volilno borbo v španski parlament so se levičarske stranke zedinile na skupno volilno fronto. V tem edinstvu so naslednje glavne skupine: republikanska levica (Azana), republikanska unija (Martinez Barrio), Socialistična stranka, svobodna strokovna zveza, komunistična stranka, mladosocialisti in sindikalisti (Pestana).

Republikanska volilna koalicija ima namen, kjer kaka skupina nima svojih kandidatov ali je v manjšini, medsebojno podpirati kandidate republikanske miselnosti proti reakcionarnim kandidaturam klero-monarhizma.

Iz notranje politike

Beograd, 25. jan. 1936.

V zakonu se marsikaj lahko dogodi. Posebno, če botri poiščejo in izberejo možu nevesto in računajo, da bodo z dobro doto tudi ljubezen in zastopnost kupili.

Narodna skupščina še vedno določa dnevni red. Predsedniku Ciriću delajo težke brige in hude skrbi. Vsaj poznamo Novačanov glas in pa vrhniškega Hočevarja.

Sicer pa smo že slišali, da so leteli v zakonskem življenju krožniki raz miz in polic, da so grmeli očitki — potem pa zopet vse tiho in dobro je bilo. Mrtvaški parte pa je zelo pogosto ravno takrat posebno topel in solzav, napisan od neutolažljivih preostalih, ki jim je odmerjen slab penzijon ali pa slabši prevžitek.

Za Pohorce pripravlja Angjelinović v Splitu sestanek. — Naprej pa si je svest: ni važno, koliko ima Pohoraca. Zato se tudi ni razburil, vsaj upamo, da ne, ko so mu Šibeničani pisali, da so v Šibeniku posebne prilike in da bodo tam napravili poseben nacionalno unitaristički front. —

Sicer pa slišimo še vedno dosti besed o demokraciji. V najrazličnejših varijantah in varijacijah. V Strumici se je rodila: nacionalna demokracija. — Sedaj bomo lahko poskušali, kako se taka demokracija definira. Sicer pa se nam lahko zgodi, da poreče kdo: ni važno, da jo definirajo, važnejše je, da jo imamo. Boljše je, imeti zakon proti demokraciji, pa faktično uvedeno demokracijo, kot pa zakon o demokraciji, pa ta slabo izvajan.

Poslanski klub JRZ je imel seveda sejo. Poslanci so dobili pohvalo za organizacijo stranke, organizacija narodne skupščine pa gre s tem roko v roki. Čudno je le, da je zasedla opozicija skupščinski finančni odbor.

Politični zakoni so še vedno v obljubi. Še vse doslej ni vlada izpremenila svoje stališča in stoji »nepokolebljivo«, da so politični zakoni za ugodno in primerno priliko pripravljeni.

Jevtić bi tudi rad znova prijel za delo med narodom in za delo v ljudsko korist. Dr. Kramerju pa taka zveza ne »leži«. Za opozicijo v skupščini pa je že dana sama po sebi akcijska skupnost in akcijska solidarnost.

Tretje cesarstvo obsoja strokovničarje v množicah

Resolucija Mednarodne strokovne zveze

Predsedstvo mednarodne strokovne zveze je na seji dne 16. januarja z največjim ogorčenjem sprejelo vest o velikem procesu v Wupperthalu, ki se vodi proti več sto delavcev in ki razkriva grozovite metode Hitlerjevega režima proti vsem drugače mislečim. Kljub prikrivanju so prodrle v javnost vesti o mučenju, s katerim so pripravljali ta proces, in zaradi katerih je večje število delavcev umrlo.

Zveza pozivlja široko javnost, da proti temu strahovitemu terorju in nečloveškim sodnim metodam energično protestira. Priključene zveze in vse svobodomiselne organizacije pozivlja, da svoje protestne akcije zasnujejo najširše, da s tem iznova zbude vest vseh dostojnih ljudi proti nacističnemu barbarstvu.

Ustvarite delovne bataljone!

Odjek srednjeveške suženjske miselnosti.

Delovne bataljone so uvajale fašistične države, ne da bi preprečile z njimi nezaposlenost, ker se z bataljoni ne da preprečiti, marveč zato, da spravijo delavstvo bolj pod knuto svoje pesti. Že naravni razum da namreč, da se z delovnimi bataljoni ne odpravi kriza kapitalizma, pač pa prej poveča nezaposlenost, ki je posledica nespametne gospodarske politike. Zniževanje mezd, podaljševanje delovnega časa, napredek tehnike, vse to povzroča, da je nezaposlenih vedno več, poleg tega pa še prirastek človeštva množi število nezaposlenih. In če premotrimo **bistvo** delovnih bataljonov posebej, vidimo, da se tam opravljajo le posredno ali sploh **neproduktivna** dela ob **najnižjih** mezdah in le **začasno.** Tisoče imate tudi rodbinskih vzdrževalcev nezaposlenih. Kako naj ti vzdržujejo svoje rodbine, s čim naj se preživljajo sami, ko bodo odpuščeni iz delovnega bataljona?

Delovni bataljoni imajo v bistvu dva glavna namena: **internirati »nadležne« ljudi in podpreti politiko izkoriščanja po kapitalizmu,** kljub temu, da taka intervencija in sankcija največ škoduje splošnemu gospodarstvu, ker ubija njega glavni steber konzumenta. Spravite vse delovne ljudi v bataljone, pa boste videli, kje ste s svojim bedastim gospodarstvom. Že sedaj imamo težke posledice politike zniževanja plač, ki ga vsi občutimo, neglede na ostalo zavoženo gospodarsko politiko.

Pojasnili smo to vprašanje že podrobno. Povod, da se bavimo še s tem vprašanjem, nam daje poziv novoimenovanega ljubljanskega občinskega svetnika in odvetnika dr. Josipa Voršiča. Ta duhoviti mož hoče s pozivom »Ustanavljajte delovne bataljone!« v februarski »Naši moči« najbrže dokazati svojo politično zrelost in je zato načel problem, ki mu je všeč. O njem je pač čital. Nikjer pa ne navaja, da bi prišel do tega spoznanja na podlagi študija razvoja in tudi ne pozna današnjih splošnih socialnih teženj in — krščanskih dolžnosti.

V Sloveniji, pravi dr. Voršič, je vsaj 20.000 nezaposlenih. Vsak poje na dan vsaj za Din 5.—. Na dan velja to družbo v Sloveniji (25.000 nezaposlenih) Din 125.000, na mesec Din 3,750.000, na leto Din 45,000.000.

Kdor bi se odtegnil prisilnemu delu, bi se izvajale proti njemu sankcije, to je vtaknilo bi se ga v prisilno delavnico.

To je tudi edini način borbe proti komunistični demagogiji.

Kmet da nezaposlenemu hrane, ker se boji rdečega petelina na strehi svoje hiše.

To so misli najnovejše luči v naši socialni in gospodarski politiki.

Socialno in gospodarsko smo že zograj ocenili politiko tega gospoda. Najdločneje pa moramo protestirati, da gospod odvetnik sumniči na prikrit način nezaposlene delavce — požigov. Požigajo požigalni sadisti, zločinci in ljudje, ki jih je družba demoralizirala, ne pa pošteni delavci, ki opravičeno zahtevajo samo, da najdejo v družbi svoj košček kruha.

Gospod odvetnik povsem soglaša s pohorsko resolucijo ministra dr. Kramerja in njegovih tovarišev, čeprav sta »politično bistveno« različnih naziranj, kar le dokazuje, da v obeh koncepcijah tiči duh srednjeveškega suženjstva, čeprav sta praksa in teorija že zdavnaj dokazali, da je ustvarjanje delovnih bataljonov — oslarija. Čas bi bil, da vsaj pri nas neha taka demagogija.

Izvedite potrebna javna dela, dajajte inicijativo za javna dela, toda obenem zahtevajte, da se pri teh delih zagotove dobri delovni pogoji, ki jih lahko sprejmejo tudi delavske strokovne organizacije za bazo pri sklepanju kolektivnih pogodb, zlasti pri večjih delih. Politika delovnih bataljonov je pa nesreča za delavstvo in narodno gospodarstvo, ker uničuje socialne pogoje za večino državljanov.

*

Če pa gospod odvetnik že na vsak način hoče postaviti bataljone, naj gre z dobrim zgledom naprej. Svojo pisarno naj prepusti komurkoli, sam pa naj se javi brezposeln in z njim tudi vsi, ki soglašajo z njegovo teorijo, pa se nahajajo v dobrih službah. Bomo videli, če bodo gospodje potem še navdušeni za bataljone, ko bodo pod komando drugih prijeli za delo!?

„Kulturna" borba v Afriki

Pet dni je trajala na severnem bojišču Abesinije ljuta borba, ki še menda ni končana. Šlo je predvsem za Makalo. Abesinci so zajeli v teh bojih sto mitraljez in 20 topov. Poročila o tej bitki so nejasna. Italijani trdijo, da so zmagali, Abesinci pa tudi. Izvirnih abesinskih poročil še ni, ker jih zaradi dežja ne morejo pošiljati. Nedvomno je, da so Abesinci v glavnem obdržali svoje pozicije in zavzeli dve važni italijanski.

Na jugu je Graziani nehal s svojo ofenzivo proti Desti, ker prihaja Nasibu Desti pomoč od severovzhodne strani.

Pričakovati je že v bližnjih dneh novih, morda pred deževno dobo najodločilnejših bojev.

Zopet stavka v rudniku Stanovsko

Rudnik Stanovsko ne plačuje niti mezd niti hranarine

V petek, dne 24. januarja je v rudniku Stanovsko pri Poljčanah zopet izbruhnila stavka. 120 rudarjev je prenehalo z delom, pa ne morda, ker jih je nekdo nahujskal, ampak vsled razmer, ki nam jih najbolje pojasni pismo rudarja, ki smo ga prejeli dober teden dni poprej; pismo glasi:

Podpisani rudar J. A. sem bil doslej zaposlen v Poljčanah pri rudniku Stanovsko, ki je v lasti gg. dr. Klečenka in Davida Steinerja iz Zagreba. Plačo mi dolgujejo že za mesece november, december in januar in hranarino za čas od 24. oktobra do 3. novembra p. l. Tudi mezde za teden dni v bolezni, katero bi moral dobiti po § 219 obrtnega zakona, nisem prejel. Meseca oktobra nisem delal, ker sem ponesrečil v jami. Tudi mezde za ta dan mi podjetje ni plačalo. 4. decembra smo praznovali radi dneva Barbare in mi za ta dan sploh ne priznajo mezde. Jaz radi Sv. Barbare nisem hotel praznovati, ampak bi rajši služil mezdo, ki je itak strahotno nizka. Ker tako dolgo nisem dobil niti plače, niti hranarine, mi ni mogoče več dalje delati, ker sem popolnoma izčrpan, tako, da sploh ne morem opraviti nobenega šihta več. Hotel sem delati do konca januarja, ker sem mislil, da bom s hrano do tedaj »izgural« in potem vendar dobil svoj krvavo zaslužen denar. Ali žal, hrane mi je prej zmanjkalo in moral sem delo sedaj zapustiti. Nimam več kaj jesti in ne denarja, da si kupim hrano in tako sem prisiljen oditi po svetu s trebuhom za kruhom. Žal radi tega tudi nisem mogel plačati naročnine za »Delavsko Politiko«. Prosim, da mi jo pošiljate naprej in čakate, da bom dobil denar od rudnika. Sploh nas grdo gledajo radi organizacije, ker si potom organizacije iščemo svojih pravic.

»Prosim pomagajte mi, da pridem čimprej do svojega zaslužka, ker sem brez vseh sredstev, brez hrane in denarja in mi prosim tudi takoj pišite, kako bo mogoče to urediti?

*

Zadnjič sta »Slovenec« in »Delavska fronta« protestirala proti temu, da se delavcem drže socialnopolitična predavanja. Nek posebno učen gospod je napisal, da bi vsemu zlu morala odpomoči Delavska zbornica, ker da je za to tu. Naj bi nam sedaj dotični demagog povedal, kako naj Delavska zbornica to naredi. Ali ima mogoče Delavska zbornica pravico, da lastnike rudnika zapre, jim konfiscira rudnik ali pa stavi pod prisilno upravo? Kakor vemo in vidimo, še intervencija sreskega načelnika ni nič izdala, ki vendar reprezentira državno oblast. No, gospodje demagogi, lepo priliko imate, da poveste Delavski zbornici svoj recept!

Še dva delavca umrla vsled zastrupljenja z bencolom!

Krojaška delavnica Vinkota Ignaca v Mariboru, kjer so izdelovali gumijaste plašče za neko konfekcijsko firmo, je bila prava grobnica. Kdor je vstopil v tej delavnici v delo, se je nevede zapisal smrti. Ostri strupeni plini bencola so revežem, ki so garali za beraško mezdo, razjedali notranje organe in povzročili smrtnonevarna obolenja pri večjem številu izmed njih.

Zadnjič smo poročali, da je pomočnik Konec Ivan že podlegel posledicam zastrupljenja in da leže še štirje težko bolni delavci v tukajšnji javni bolnici.

Med tem smo prejeli iz Dravograda obvestilo, da je tamkaj dne 24. januarja ob 6. uri zjutraj umrl zopet en pomočnik iz prej omenjene delavnice, Anton Horvat, ki je dva dni poprej v obupnem zdravstvenem stanju dopotoval v domači kraj.

V bolnici pa je že umrla tretja žrtev strašne nevednosti in brezvestnosti, pomočnik Klobčar Stanko, ki je bil celo odpuščen iz dela, ker se je branil delati — nadure.

Strahotne razmere! Ni bilo dovolj, da so ubogi delavci vdihavali strup v svojem rednem delovnem času, so morali pod pretnjo odpusta iz službe ostati na življensko nevarni roboti pozno v noč.

Zadeva z delavnico Vinkota Ignaca se razvija v pravi pravcati obrtnohigijenski škandal. Za grozne posledice odgovarja v prvi vrsti mojster, z njim pa tudi tisti, za čijih račun, naročilu in **navodilu** je ta nevarni posel opravljal. **Vsi ti, brez izjeme, spadajo v preiskavo in na zatožno klop!** To povdarjamo radi tega, da roka pravice ne bo zgrabila v prazno, da se glavni krivci ne bodo izmuznili in nazadnje še v pest smejali.

Krivdo pa nosijo tudi vsi tisti organi, ki jim je poverjeno nadzorstvo nad obrtnimi delavnicami in te svoje dolžnosti niso izpolnili. Ali vsled pomanjkanja kontrolnega osobja, ali vsled pomanjkanja kredita, naj pokaže preiskava. Delavstvo ima pravico terjati zaščito, zlasti zdravstveno zaščito, ki mu jo dajo zakoni. Za to morajo biti na razpolago sredstva in kontrolno osobje. Tu ne drži noben izgovor! Tu ne pomaga nobeno opravičilo!

Delavnica vendar ne sme biti morišče, kjer naj delavec še gara, da si takorekoč prisluži smrt.

Pozivamo kompetentne oblasti, da uvedejo strogo preiskavo in da tudi po zakonu strogo kaznujejo vse direktne ali indirektne krivce.

Konec mora biti brezvestnega uničevanja delavskih življenj!

Na konferenci Delavskih zbornic, ki se je vršila te dni v Beogradu, je bil namesto odstopivšega s. dr. Topalovića izvoljen s. Bogdan Krekić za tajnika centralnega sekretarijata Delavskih zbornic. Obširnejše poročilo o poteku konference bomo objavili v prihodnji številki našega lista.

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Svet Društva narodov je odšel domov

Sankcijski odbor bo zasedal

V Ženevi je bilo 24. t. m. zaključeno zasedanje sveta Društva narodov, ne da bi se bavilo z italijansko-abesinskim sporom.

Za predsednika Nansenovega urada za mednarodno pomoč nemškim emigrantom je svet imenoval Norvežana Haussona in ga pooblastil, da skliče mednarodno anketo ter stavi predloge Društvu narodov.

V sporu med Rusijo in Uruguajem je svet priporočil, da obnovita diplomatične odnošaje in se izogibata dejanj, ki bi mogla škodovati miru. Uruguaj ni hotel doprinesti dokazov, da se Rusija vmešava v njega notranje razmere, čeprav je bil to vzrok ukinitve diplomatičnih odnošajev.

Seja sankcijskega odbora osemnajstih bo sklicana dne 3. februarja, da prouči vprašanje prepovedi izvoza petroleja.

B. Traven, Bombaž

Prevaja Talpa

II. Knjiga **48**

»Za vašo kožo ali za kaj? Ali je kdo izmed teh, ki ste jih aretirali, koga udaril ali oropal ali razbil kavarno senjora Douxa? Gotovo ne, sicer bi mi to takoj povedali. Mi in vi smo zato tu, da branimo lastnino in osebo senjora Douxa; ustava pa ne pravi, da bi bili zato tu, da bi mu pomagali, plačevali mezde, s katerimi nihče ne more živeti, in da bi mu pomagali, ljudi tako dolgo zaposlovati, da ne utegnejo niti z družinami na sprehod. Če bi bili ljudje s tem zadovoljni, dobro, potem nas to prav nič ne briga; če pa s takim ravnanjem niso zadovoljni, potem ni naša naloga, ljudi aretirati. Čemu se pa senjor Doux s svojimi ljudmi ne pobota? Potem bi imel takoj mir. Toda tega nereda ne morem več dalje dovoljevati. Saj lahko vse to vodi do izgredov. Toda, sedaj bom takoj izdal povelje, da se mora kavarna La Auerova za dva meseca zapreti. Potem bo že mir.«

Obrnil se je k pisarju: »Napišite takoj zaporno povelje, za dva meseca. Nato ga bom podpisal; pred guvernerjem se bom že znal zagovarjati. Vi, senjor Lamas, pa ste začasno odvezani službe, dokler guverner ne odredi, kam boste prestavljeni. Aretiranci so prosti. Imate razen tega še kake pritožbe?«

»Ne,« so vsi izjavili.

Direktor je vstal, segel poslavljajočemu se tajniku strokovne organizacije v roko in mu rekel: »Odslej nas ta zadeva nič več ne briga. Drugo boste že sami opravili. Prava sreča, da ste me tako hitro dobili. Še zmeraj je nekaj takih ljudi, ki se kar ne morejo v nove razmere vživeti.«

»Ali pa, ki se ne marajo, ker imajo vezane roke,« je nadaljeval tajnik.

»Bo že dobil kako mesto, kjer si bo utegnil še denar prihraniti, ker ga ne bo mogel zapraviti. Imam že zanj pripravljeno mesto, neki banditski okraj. Če je kaj vreden, se bo lahko izkazal. Če pa ni nič vreden, ga bomo bacnili — pa je. Spada še zmeraj med tiste, ki menijo, da je diktatura edina pravilna oblika vladanja. Kmalu bomo izsledili vse take ljudi in kar dobro je, da poslednji, ki jih še imamo med sabo, zaidejo v stare napake — jih vsaj spoznamo.«

»Nu!« je vzkliknil tajnik, »zgoraj v državah smatrajo te stare napake za najmodernejše naprave.«

»Vem,« je odvrnil direktor, »toda če že mnogo stvari posnemamo, nam vendar ni treba vsega posnemati in zlasti nam ni treba posnemati tistega, kar ne spada v našo dobo. Taka sredstva so bila morda nekoč dobra, danes pa so to najbolj neumna sredstva, ki se sploh dado uporabiti. In tudi tam jih uporabljajo samo osli; in oslov imajo tam mnogo več kakor pri nas, če gre za dvonožne.«

5

K senjoru Douxu sta prišla dva uradnika z zelenimi motvozi na suknjiču in sta mu izročila listino. Doux se je strašno prestrašil in je zakričal ženi: »Na, sedaj jo pa imamo, boljševiško vlado. Lepo so mi zagodli.«

»Kaj pa je?« je rekla žena in pristopila bliže.

»Saj sem ti zmeraj govoril, naj ne hodiva sem. To ti je zmešna dežela, kjer ni ne pravice ne zakona. Samo davke plačuj, in sicer pošteno, besede pa nimaš nobene.«

»Kavarno morate takoj zapreti,« je dejal uradnik, ki je prinesel listino, »sicer plačate še sto pez kazni.«

»Gostje bodo pa vendar še smeli popiti pijačo?« je vprašal senjor Doux.

Uradnik je pogledal na uro in rekel: »Pol ure še in potem konec. Poslal bom sem stražnika, ki bo pazil, da ne sprejmete nobenega novega gosta. Stražnika morate plačati. Je uradnik.«

Doma in po svetu

Klerikalci obtožujejo sami sebe. 19. številka »Slovenskega doma« poroča o novem preganjanju Slovencev na Koroškem, kjer, kakor znano, vlada neomejena klerikalna diktatura. Konkretno sporoča sledeč sklep avstrijskih klerikalcev:

»Istočasno je bilo sklenjeno, da bo Heimwehr vse Slovence, ki bi se odslej ne hoteli deklarirati za Nemce, tretiral kot protidržavne komunistične elemente. Kaj to pomeni, je odveč povdarjati: Kdo od koroških Slovencev si bo še upal izjaviti, da je pripadnik slovenske narodnosti, ko bo naprej lahko računal z vsem preganjanjem, ki si ga bo s tem nakopal! Iz dosedanjih izkušenj lahko vemo, da bo vsak slovenski pozdrav, vsaka slovenska beseda, da celo slovenski molitvenik v heimwehrovskih očeh pomenil »izzivanje nemškega življa« in vsak tak »protidržavni signal« bo povzročil cel alarm preganjanj in ukrepov proti dotičnemu »protidržavnemu elementu«.

Ali se ne poslužuje prav enakih metod ljubljanski »Slovenec«? Ali ni proglasil za komuniste vse, ki bi volili protiradikalske liste? Ali ni proglasil, da se slovenske občine opredeljujejo za Moskvo ali za Rim, tako da bi se po dosedanjih rezultatih glasilo poročilo: 8 občin je glasovalo za Rim, ena za Moskvo?

Živčni napad so dobili pri »Slovencu« radi »Slovenca pred 20 leti«, da nas zmerjajo kot histerične tretjerednice. Še iz komunističnega slovarja so si izposodili nekaj sočnih psovk proti nam, preklemanim socialpatriotom, ki nas je »Slovenec« že tolikokrat proglasil za mrtve, pa hodimo le še kar naprej žive strašit. Celo framazonstva nas obtožuje, čeprav ve, da je framazone najlaže najti kar v lastnih radikalskih vrstah; ali želite, da Vam navedemo **imena, ki vam bodo povzročila nov** živčni napad? To menda vendar ni framazonstvo, če citiramo edini slovenski katoliški dnevnik (»Slov. Dom« tedaj še ni izhajal)? Saj nam je »Slovenec« sam dal pobudo. Ali vam je nerodno baš l. 1916? V skrbi za živčno zdravje »Slovenčevih« urednikov smo pregledali, če bi kak drug letnik »Slovenca« manj razburjal »Slovenca«. Pa smo šli še dalje nazaj v l. 1914. To bi bila šele huda. Ali naj citiramo »Slovenca« iz novejše dobe? Pred 6 ali 8 meseci, pred 6 ali 8 ali 10 leti? Spet bi si nakopali samo zamero pri »Slovencu«, vidite, tak križ je z dnevnikom, ki niti 14 dni, da včasih še en sam ljubi dan ne piše v istem duhu. Torej kaj hočemo? Nadaljujemo z l. 1916, ko smo že pri njem začeli! Dokler nam bo dano po milosti Božji, ali dokler ne zatone 20 letnica 1916. leta. Če nam pa bodo dali »Slovenčarji« kak povod, bomo pa prešli h krepkejšim zgodovinskim dokumentom, da bodo pri »Slovencu« kar sikali in se penili v božjastni onemoglosti.

Narodna skupščina je imela v soboto, 25. t. m. sejo, na kateri je vladalo precejšnje vznemirjenje. Prepiri in polemike so se vršile o zapisniku, poslovniku in formalnostih, ki niso nič več resne. Skupščina je bila odgodena do 3. februarja. Volitev v skupščino pa letos ne bo, kakor je rekel kmetijski minister Svetozar Stanković.

Konferenca lesne industrije. V nedeljo so se sestali v Ljubljani lesni industrijci iz vse države. Navzoči so bili tudi minister za šume in rude Gjure Janković, minister gradbe dr. Marko Kožuh in minister dr. M. Krek. Na konferenci so bile jako ostre kritike in debate. Obljubilo se je, da se nadomesti izgubo zaradi sankcij z izvedbo javnih del. Železniška proga Šent Janž—Sevnica se že gradi, v načrtu je cesta Črnomelj—Vrbovsko, Ljubljana—Kranj, Ljubljana—Sušak, Maribor—avstrijska meja, Ljubljana—Kočevje itd. Najpomembnejša je izjava ministra, da je potrebno dati narodu svobodo v svrho sodelovanja v javnem življenju.

Mala antanta in Balkanska zveza sta imeli dne 24. t. m. sejo v Ženevi. O teh sejah poročajo samo to, da so prizadete države enakega mnenja glede vprašanj, ki so se obravnavala zadnje dni. Balkanska zveza bo imela zopet sejo marca meseca v Beogradu.

Delavke kremenitega značaja. V srednjem veku so preganjali kristjane, sedaj pa preganjajo kristjani v Avstriji delavce in delavke. Dve že osivели delavki sodružici, Kolbl in Richter, sta bili obtoženi, da sta širili ilegalne letake. Dne 10. decembra je bila obravnava. Vsaka je bila obsojena na dvanajst mesecev ječe, čeprav imata za seboj že šest mesecev policijske kazni. Richter je izjavila, da ni vršila ilegalnega dela ter dostavila: »Zaraditega nisem ilegalno delala, ker sem bila vedno opazovana in tožena in ker bi bila sicer druge lahko ogrožala, če bi tega ne bila storila. Vedno sem bila socialistinja in vedno bom, kljub policijskemu terorju in ječi.«

Orožna industrija žanje. V Essenu ima Krupp tovarno orožja. V letu 1935. izkazuje tovarna 10,341.000 mark (200 milij. Din) dobička. Dividend tovarna ne bo razdelila, ampak bo dobiček investirala. Zaposlenih ima 80.000 delavcev, to je okoli 15 tisoč več kakor običajno.

Sodrug Emil Vandervelde sedemdesetletnik. Dne 25. t. m. je praznoval belgijski sodrug in socialistični minister Vandervelde svoj sedemdeseti rojstni dan. Na slavnostni seji sta ga pozdravila ss. de Brouckere in Huismans.

Našim čitateljem sporočamo, da se dobe letniki 1914, 1915, 1916, 1917 »Slovenca« v vseh večjih javnih knjižnicah.

V ogledalu

Kdaj se bodo odločili naši krščanski socialci? Kršč. socialci okrog JSZ so že dalj časa v sporu s slovenskim vodstvom JRZ. Zakaj so v sporu, niti svojemu »krščanskemu delovnemu ljudstvu« niso povedali jasno. Njihovo glasilo »Del. Pravica«, ki ga kaj rad omenja »Jutrov« urednik in ga včasih tudi zamenjuje z našo »Del. Politiko«, more dati bralcu vse drugo prej kakor jasnost. Pred menoj leži zadnja »Pravica« z dne 23. jan. Na prvi strani prinaša **članek Križnika** Filipa o nalogah krščanskih socialistov. Isti Križnik je nedavno napisal v »Slovencu« slavospev voditelju radikalov, katerih program se ne sklada s krščansko-socialnim. V članku poziva k sodelovanju duhovščino, da v njihovih vrstah »pomaga čistiti, kar je umazanega«. Lepa **strokovna** organizacija, ki kliče klerus, naj čisti njene vrste! Pa če se že Križnik klanja duhovščini, ne bi smel v isti sapi govoriti o kršč. socialistih, ki jih Cerkev po izrecni papeški okrožnici ne priznava.

Na tretji strani pa prinaša »Pravica« poročila o občinskih volitvah po vzorcu »Slovenca« — ne navaja niti števila volilnih upravičencev, ne abstinentov in seveda potem ne moremo pričakovati, da bi povedala, kako so v Zagorju radikali prišli do svojih glasov in kako so tam »krščanski socialisti« agitirali proti delavski in za radikalsko listo.

Na četrti strani pa pod naslovom »Ponosni smo« izražajo veliko veselje nad tem, da bodo odšli z Jesenic tudi štirje delavci na hitlerjevsko olimpiado, v deželo, kjer so razpustili ne samo marksistične, temveč tudi krščansko-socialne organizacije. Ja, to je res prav poseben ponos, ki so ga sposobni samo kršč. socialci.

Na koncu pa povedo, da so proti JRZ, ker so še vedno za SLS, ki je pa vodilni SLS-arji ne marajo več. Dragi tovariši, po shodih se radi sklicujete na delavsko skupnost in mi želimo, da bi kršč. socialisti res našli pot do te skupnosti. Toda SLS-arstvo, zmedenost in hitlerjanski sportni ponos ne vodijo k njej. Morda jih bo pa le nehote pripeljala do tega ultrareakcionarnost slovenskih radikalov?

Nemški fašizem in cerkev

Rimska cerkev bi se nerada zamerila nemškemu režimu, čeprav ta preganja nje predstavnike in jo ob vsaki priliki ponižuje. Cerkev najbolj želi, da si ohrani katoliške šole in svoj vpliv na mladino. Zato popušča v svojih zahtevah. Režimu predlaga, da razpusti katoliško mladinsko zvezo in ustanovi krajevne organizacije, kar po nazorih nemškega režimskega kroga ne nasprotuje pripadnosti k mladini Hitlerjeve mladinske organizacije. Cerkev obljublja nadalje, da ne bo delovala proti olimpijadi.

Jako gibčna in popustljiva je — cerkev.

IZ NAŠIH KRAJEV

Ljubljana

Za hrbtom malega vlagatelja

Ko so postale težave bank in hranilnic očite, ko je skoro popolnoma zastala posredniška funkcija denarnih zavodov, tedaj so **hoteli mnogi zdravniki**, ki so se smatrali za poklicane sanatorje bolezni, sprožiti intervencijonistično politiko državne uprave.

Kakor takrat, tudi še sedaj vedno in ob vsaki priliki zatrjujejo, da gre za interes malega človeka, za prihranke revne služkinje, pridnega hlapca, majhnega obrtnika, ki je ob najtrdovratnejšem odtrgovanju od ust znosil v hranilnico nekaj dinarjev, da jih bo imel za starost, bolezen, za nesrečo.

Vse se rado topi ob takih prilikah v skrbi in zaskrbljenosti za tega »malega človeka«, kakor ga v vseh frazah in okoliščinah imenujejo.

Kdor pa pogleda poslovanje marsikaterega zavoda od blizu, vidi, da je bil ta nesrečni mali človek pač dober hranilec, pač dober, da je nosil v šparkaso denar, da pa je danes v razmerju do hranilnice brezpraven, neželjen in nadležen gost pred šalterjem bančne ali hranilnične blagajne.

Naj si bo še tako v potrebi. Naj ga še tako pritiska bolezen. Cenzurni odbori neusmiljeno in — kakor pravijo — iz ozirov do višjih, važnejših interesov — odklanjajo in črtajo dokazane njihove prošnje in pritožbe za večja izplačila.

Molčati bi morali, če bi vedeli, da je mera za vse enaka. Toda: katera hranilnica upa pokazati javno, da je imela za vsakogar enako merilo.

Kaj je to v redu, če prizna banka enemu svojih največjih dolžnikov posebne ugodnosti v obrestni meri, posebne ugodnosti pri vračanju in odplačevanju dolga? Take ugodnosti, da je tak dolžnik eminentno interesiran na čim nižji vrednosti hranilne knjižice.

Pa pride potem tisti mali človek, za čigar hrbtom se take grde igre igrajo med dva mlinska kamna, ki mu neusmiljeno iztisneta prihranke iz žepov. Na eni strani: z uspehom pritiskajo na kurz njegove hranilne knjižice, na drugi strani pa gluha ušesa upravnega ali pa Cenzurnega odbora. Prodati mora v potrebi knjižico ta mali človek po nizkem kurzu, za 40, tudi za 50 odstotkov ga oguljo, veliki dolžnik pa krije s to knjižico stoodstotno svoj dolg.

Še naprej pa vpijejo o potrebi zaščite malega človeka in kar cedi se vse od skrbi za tega oguljenca, ki ga pa mirne duše pošiljajo med mlinska kolesa.

Potem pa tožijo, da se ne vrača zaupanje, kako pa, če se tako izigravajo tisti, ki so s težko muko znosili v banke svoje prihranke. Vse premalo se uveljavlja nad temi zavodi javna kontrola. Vse preveč še prevladuje mišljenje, da je boljše, da se vse odpravlja za zaprtimi vrati. Prav ta zavest: vsaj to bo ostalo prikrito javnosti, zavaja, da so potem take zlorabe na kožo drugega mogoče in brez kazni izvedljive. Tak magnat si pridobi vpliv v upravi, nihče ne prepreči potem, da se tak vpliv uveljavlja na škodo malega človeka. Ta mali človek je za objekt v cenzurnem odboru, ki mu je subjekt tak velik dolžnik.

To pa ni vabljivo, da se zopet vzbudi zaupanje do hranilnih ustanov.

Predpustni družabni večer »Zarje« in železničarjev bo v soboto, dne 1. februarja 1936 v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani. Začetek ob 8. uri zvečer. Pogrnjene mize, dobro vino, dobre jestvine, ples, koncert itd. Vstopnina 6 Din. Igra godba na pihala in jazzorkester »Zarje«, vmes koncertne točke na kromatični harmoniki. Igral bo Kovač Edvard. Pridite!

Iz občinske seje

Na seji občinskega sveta, dne 24. januarja je sporočil župan med drugim, da je imenovan poseben odbor za aprovizacijo prebivalstva v slučaju mobilizacije. — Ustanovo učiteljice Kučera, obstoječo iz hiše št. 12 na Slomškovem trgu, je občinski odbor sklenil prepustiti katoliškemu društvu za varstvo deklet za dobo 15 let v brezplačno uporabo. Občina bo hišo popravila in razen tega društvo ne bo plačevalo niti gostaščine, niti vodarine in kanalščine. Proti tej oddaji ustanove v eksploatacijo privatni ustanovi je nastopil s. Grčar, ki je svaril pred takimi sklepi, ker ne značijo samo politikum, ampak so tudi proti duhu ustanove kot take. — Spor radi porušenja hiše Cvetlična ul. 3, last tvrdke Pinter in Lenard, bo obravnavala še prihodnja občinska seja. — Nove stavbe so glasom razsodbe upravnega sodišča oproščene gostaščine, kanalščine in vodarne za dobo desetih let. Vsled te odločbe izgubi občina letno pol milijona dinarjev. — Cena plinu se zniža za porabo prvih 5 kub. metrov od Din 5 na Din 3.50, za industrijo in obrt pa od Din 3.50 na Din 2.— oz. Din 2.50 za kub. meter. — Pri sestavi proračuna za zgradbo nove šole v 5. okraju so se pokazale vrzeli. Potreben je naknaden kredit v višini Din 1,600.000, ki ga je občinski svet seveda moral votirati. — Stanarina v mestnih zgradbah bo znižana, in sicer pri stanovanjih v pritličju za 5 odst., pri stanovanjih v 3. nadstr. za 10 in v 4. nadstr. za 20 odst. — Za podeželsko avtobusno progo Maribor—Celje bodo nabavila mestna podjetja dva nova avtobusa na pogon s surovim oljem. Potrebni znesek Din 350.000 bo dobila občina s povračilom preveč vplačane banovinske davščine na vozne listke.

Zaupniški tečaj. V sredo, dne 29. t. m. predava prvo uro s. dr. Reisman o socialni zakonodaji, drugo uro pa s. Eržen o praktičnem spisju. Pridite polnoštevilno.

Laž je postala menda krščanska čednost. »Delavska« fronta z dne 25. januarja piše: **»Ostali so brez odgovora!** Ko smo zadnjič dokazali, kako so marksisti pri volitvah delavskih zaupnikov v tovarni Ehrlich v Mariboru protipostavno postopali in so bile volitve prekinjene, je vsakdo pričakoval, da bodo odgovorili, da to ni res. Pa niso nič odgovorili. Ali se sramujejo svojega dejanja, ki so se ga učili v šoli JNS, kjer so bili vsa zadnja leta.« — Kakšno demagogijo uganjajo gospodje, je razvidno iz tega, da je »Delavska Politika« že v svoji 7. številki z dne 22. januarja poročala pod naslovom »Delavci so jim dali odgovor, da so pri drugih volitvah v prej omenjeni tovarni dobili krščanski socialci 15 glasov in ostali brez vsakega mandata, medtem ko je lista svobodne strokovne organizacije dobila 145 glasov in 5 mandatov. Tako torej izgleda resnicoljubnost gospodov, ki sicer radi oznanjajo nauk, »ne laži«, sami pa kažejo to grdo lastnost ob vsaki priliki in potem hinavsko pobožno zavijajo oči. Menda se zanašajo, da jim bodo grehi itak odpuščeni. Težko bi danes Kristus izgnal farizeje in pismarje iz templja, naložili bi mu še težji križ in ga stokrat bičali, predno bi ga pribili na križ.

Gliha vkup štriha, pravi slovenski pregovor. Krščanski socialci, ki jim delavstvo noče več slediti, ker je že spregledalo, da razni kat. podjetniki ravnotako izkoriščajo delavstvo, kakor pa podjetniki, ki so židje, proti katerim »Slovenec« sicer vedno grmi, dočim katoliške podjetnike ščiti, so nedavno tega skušali prikazati, kakor da bi bili v resnem sporu s kapitalistično usmerjenimi klerikalci v Sloveniji. Tudi takozvane »Delavske fronte«, ki jo izdaja v Mariboru bivši vojni kurat, kaplan g. Janez Golec, navidezno niso hoteli priznati za svojo glasilo. Vse to pa je bilo vprizorjeno umetno, da bi delavstvo premotili. Takozvana »Delavska fronta« je pa v resnici že postala glasilo krščanskih socialcev in strelja z velikimi kanoni na marksiste. To klerikalno trobilo denuncira, laže in obrekuje tako, da mu tudi najbolj pobožni backi ne bodo verjeli. Delavci se smejejo in pravijo: Premalo je mila na svetu, da bi umili zamorca.

Maribor

Na račun delavskega zdravja bi rad štedil premog. V tukajšnji kurilnici skuša nek tehnični uradnik za ceno zdravja uslužbencev šteditи s premogom in bi menda najrajše imel, da bi se sploh prepovedalo kuriti v peči. Delavci so često prisiljeni delati na prostem, v dežju in snegu in ko so premočeni do kože, se domala ne bi smeli pogreti pri zakurjeni peči. V ostalem pa sledi protokol za protokolom in se diktirajo kazni. Starejši delavci, ki so že osiveli v službi ne pomnijo kaj takšnega. Prosimo gospoda načelnika, da se za stvar zainteresira in poskrbi, da se v bodoče z delavci ne bo več tako postopalo.

Železniški upokojenci in vdove, člani železničarske »Nabavljalne zadruge« v Mariboru naj pridejo na člansko zborovanje, ki se bo vršilo v četrtek, dne 30. t. m. ob 16. (4) uri v dvorani Delavske zbornice, Sodna ul. 9-II. s tem-le dnevnim redom: 1. Predstoječe volitve delegatov in poročilo o dosedanjem poslovanju zadruge. 2. Slučajnosti. — Akcijski odbor.

Zopet zaprta advokatska pisarna. »Slovenski Narod« poroča, da je advokatska komora v Ljubljani zopet ustavila g. dr. Irgoliču Francu izvrševanje advokature za čas od 1. februarja do 29. februarja t. l.

Pevski odsek pekovskih pomočnikov v Mariboru bo priredil v soboto, dne 1. februarja 1936 v Gambrinovi dvorani svojo tradicionalno predpustno veselico. Na programu je: Zborovo petje z izbranimi pesmimi, humoristični nastopi in ples. Sodeluje tamburaški odsek pekov. Vstopnina Din 5.—. Prijatelji neprisiljene zabave vljudno vabljeni.

Celje

Občni zbor podružnice Saveza metalskih radnika se bo vršil v nedeljo, dne 2. febr. ob 9. uri dopoldne v mali dvorani hotela »Union«. Dolžnost vsakega člana je, da pride sigurno in točno. — Odbor.

Valčkov večer priredi podružnica Saveza metalskih radnika v nedeljo, dne 2. februarja v gostilni »Amerika«, začetek ob 4. uri popoldne.

Hrastnik

Po volitvah obratnih zaupnikov. Novoizvoljeni obratni zaupniki so nastopili svoje funkcije. Pri tej priliki pa ne bo odveč, ako se spomnimo tistih naših sodrugov, ki so vršili ta težavni posel v l. 1935. Lahko rečemo, da so popolnoma zadostili svoji dolžnosti. Uspehov so imeli toliko, kolikor je bilo moči v delavstvu, ki je stalo za njimi in kolikor jih je v okviru današnjega gospodarskega reda mogoče doseči. Delavstvo se je v preteklem letu mnogo naučilo in zlasti tudi uvidelo, da je svobodna strokovna organizacija edina prava zastopnica delavskega razreda. Nasprotniki so seveda vedno vse bolše znali in vedeli. Na te limanice se jim je vsedel marsikakšen delavec, misleč, da bo zadel pravo in si izboljšal svoj položaj. Gospodje vseznali so celo lahko ustanovili svojo organizacijo. Pri volitvah l. 1935 so tudi kandidirali in polovili 60 glasov. V agitaciji nam je nek gospod iz tega tabora v obraz povedal, da za nas marksiste cvete samo še ena edina rožica, ki se bo pa tudi kmalu posušila. Toda že star pregovor pravi: Kdor drugemu jamo kopje, sam v njo pade. Tako se je tudi zgodilo z našimi grobokopi. Delavci, ki so jim l. 1935 sledili, so javno izjavili, da so bili zaslepljeni, ko so verjeli besedam, vabam in obljubam. V celem Spodnjem Hrastniku jim je menda ostal zvest eden edini. Zato seveda tudi niso mogli sestaviti svoje liste za volitve obratnih zaupnikov in odpasti je morala še celo nogometna tekma, pri kateri so nam hoteli

Strokovni pokret

Iz Strojnih tovarn. Pretečeni mesec je prineslo dnevno časopisje vest, da se je v vodstvu Strojnih tovarn in livarn izvršila pregrupacija s katero so dobili vpliv na podjetje popolnoma novi ljudje.

Vsak, ki količkaj pozna razmere v Strojnih tovarnah in livarnah je moral vedeti, da se mora to slej ko prej zgoditi, sicer preti podjetju polom. Pri izbiri tehničnega vodstva so imele Strojne tovarne že od nekdaj nesrečno roko in precejšen del njih nazadovanja gre na ta rovaš. Tehnični ravnatelji niso nikdar (razen sedanjega, ki gradi tekoča dvigala v livarni kot bi šlo za razstavo na lipskem velesejmu) polagali važnosti, da bi obrate tehnično izpopolnjevali, ampak le od delavcev so vedno zahtevali, da producirajo isto na strojih, ki spadajo že zdavnaj v muzej, kakor producira n. pr. nemški delavec na modernem stroju. Ker so se prepričali, da je zid tr ši od glave, so iznašli novo metodo, češ, da je podjetje pasivno in da je treba skrajne požrtvovalnosti tudi pri delavcih, da bo podjetje krizo premagalo. Ob takem mamljivem govoričenju jim je uspelo vpričo zaostritve krize odtrgati delavcem od zaslužka v dobrih 2 letih 50% plače. Ker jim niti to ni zadostovalo, so iztuhtali nekak delovni red, ki omogoča nalaganje kazni za vsakovrstne prestopke. Ako delavec vzame grižljaj kruha, je kaznovan z dve- ali triurno mezdo. Ista kazen te zadene, če nastane kakšen nesporazum. Če greš tja, kamor je hodil tudi ranjki cesar peš, te vprašajo »kje se šetaš«, in dobro si odrezal, če se ti ni zgodilo še kaj hujšega. O kazni se ti izda pismeno obvestilo, kjer stoji črno na belem, zakaj si kaznovan, pod kakšen paragraf spada kazen, po čigavem nalogu in za koliko se te kaznuje. Zadnje dejanje na takem obvestilu je pa zaključil s svojim podpisom honorarni univerzitetni profesor, čigar tehnično vodstvo tovarne je bilo dozdaj v njegovih rokah.

Pa naj potem kdo reče, da nima podjetje smisla za administracijo.

Pod tehničnim vodstvom omenjenega gospoda se je uvajal nov akordni sistem. Mnogi delavci ne dosežejo niti temeljne mezde, ampak zaslužijo približno toliko kot oni, ki so zaposleni na račun »Bednostnega fonda«. Zadnji čas so začeli zniževati plače tudi pri novo sprejetih delavcih da ne govorimo o čezurnem delu, brez zakonitega 50% poviška. Tako, gospodje, ne bo šlo!

Delavci, koliko časa bomo še trpeli, da se bo kljub jasnim predpisom zakona tako postopalo z nami. Sicer pa dvomimo, da bi bili slični eksperimenti v korist podjetju, še manj pa v ponos onemu, ki jih skuša izvajati.

*

Vabilo na **VIII. redni občni zbor »Zveze strojnikov in kurjačev«**, ki se bo vršil v nedeljo, dne 2. februarja 1936 ob pol 10. uri dopoldne v društvenih prostorih v palači Delavske zbornice v Ljubljani. — Dnevni red: 1. Nagovor in poročilo predsednika; 2. poročilo tajnika; 3. poročilo blagajnika; 4. poročilo kontrole; 5. volitev novega odbora; 6 razno. — Kolegi! Nahajamo se v borbi za pokojninsko zavarovanje strojnikov. Dolžnost Vaša je, da ste člani svoje strokovne organizacije ter da se občnega zbora vsi udeležite. V slogi in v skupnosti je moč in samo v organiziranosti je naše izboljšanje. — **Odbor sekcije Ljubljana.**

Mezda ob izstavitvi „neplačanem dopustu po § 220 o. z." (1155 o. d. z.)

Kedaj ima delavec pravico do mezde, čeprav ni delal?

Delodajalec pa lahko odpove službo

Uslužbenec ima pravico po § 1155 o. d. z. (§ 220 o. z.) tako dolgo, dokler trajajo vsi gori navedeni pogoji, najdalje seve do konca službenega razmerja. Delodajalec se more seve znebiti svoje dolžnosti, izplačevati delavcem mezdo za daljšo dobo, četudi ne dela, s tem, da vroči uslužbencu odpoved. Če pa sporoči delodajalec uslužbencu samo to, da ga mora izstaviti iz dela, ni to odpoved in je primoran plačati mezdo dalje. Tudi uslužbenec sam lahko da odpoved ali sicer prekine delovno razmerje v času, ko ne dela. Tedaj pa je seve delodajalec dolžan k plačilu mezde samo do poteka odpovedne dobe ali do predčasne prekinitve delovnega razmerja. Delodajalec, kateri je dolžan plačati mezdo po § 1155 o. d. z., lahko uslužbenca odpusti takoj brez odpovedi, če ima zakoniti razlog k predčasni prekinitvi delovnega razmerja v § 1162 o. d. z. in § 19 splošnega zakona ali po drugih predpisih posebnih zakonov. Tak zakoniti razlog predčasne prekinitve službenega razmerja seveda ni dejstvo, da uslužbenec ne more delati iz razlogov povzročenih po delodajalcu, ali sploh razlogov na strani delodajalca. V takem slučaju mora delodajalec odpovedati v odpovedni dobi, ker tu velja splošno določilo §-a 1419 o. d. z. Tako n. pr. ne more delodajalec odpustiti uslužbenca brez odpovedi s sklicevanjem na trgovsko krizo, ker s tem rizikom podjetja mora računati in to zanj ni važen razlog, ki bi ga upravičeval k predčasni prekinitvi službenega razmerja.

(Dalje prihodnjič.)

Delavski pravni svetovalec

Kdo nosi stroške popravila najete koče?

(Črna)

Vprašanje: Bil sem najemnik koče, ki je last groča Turna. Zadnja leta sem moral pri koči izvršiti več popravil, za katera je dal lastnik samo les, a druge izdatke sem moral sam trpeti. Ali morem te stroške pobotati z najemnino?

Odgovor: Važno je predvsem to, kako ste se pri vselitvi pogodili radi popravila koče? Če ste se takrat zavezali, da boste plačevali najemnino in še poleg tega popravljali sami kočo, potem tega Vašega dela in izdatkov ne morete vračunati pri najemnini. V tem slučaju pa je znašala tudi najemnina več kot to, kar ste plačevali v denarju. Lastnik koče bi moral potem tudi to Vaše delo in izdatke prišteti k najemnini in v tej višini isto napovedat pri davčni upravi za odmero hišnega davka. Vprašajte pri davčni upravi, s kakim zneskom so prijavili Vašo najemnino. Sicer pa določa § 1096 o. d. z., da morajo najemodavci sami izročiti in vzdrževati hišo na lastne stroške v rabnem stanju. Če se je torej koča tekom najemnega razmerja tako pokvarila, da ni bila več za bivanje uporabna in ste jo morali radi tega popravljati, ste upravičeni zahtevati od najemodavca povračilo izdatkov in tudi primerno plačilo za svoje delo ter bi si lahko isto odtegnili od dolžne najemnine.

ljubljanski junaki zabiti kar deset »golov«. Delavstvo je sodilo in pravilno storilo. Naj živi razredna zavest našega delavstva. — **Delavec.**

Prejeli smo novo izišlo »Svobodo«. Kolikor smo doslej slišali, so naročniki z njo zadovoljni. Od več strani je bila tudi izražena želja, da naj bi pobiranje naročnine prevzel kakšen sodrug. Sklenjeno je bilo, da bo to funkcijo opravljal s. Haberl Adolf in sicer za steklarno in kemično tovarno. To sporočamo naročnikom »Svobode« v vednost.

Kranj

Zmaga rdeče liste v »Jugobruni« in »Jugočeški«. Volitve obratnih zaupnikov, ki so se vršile 25. t. m., so dale ta-le rezultat: v Jugobruni **rdeča 10**, bela 5 in plava 1 zaupnika; v Jugočeški **rdeča 9**, bela 6 in plava 1 zaupnika. Več o volitvah prihodnjič.

Redni občni zbor podružnice SDSZJ se bo vršil v nedeljo, dne 2. februarja ob 9. uri v društveni dvorani restavracije Semen. Člani in članice naj se ga po možnosti vsi udeleže.

Poročil se je v nedeljo, dne 26. t. m. na Primskovem s. Marn Alojz z gdč. Miro Zaplotnikovo. Obilo sreče!

Liboje

Posnemajte! Sodrugi iz Liboj so darovali Din 40 za tiskovni sklad. Iskrena hvala!

Zabukovca

Pevsko - glasbeni odsek »Zarje« bo priredil v nedeljo, dne 2. februarja ob 8. uri zvečer v Žalcu v dvorani g. Robleka koncert. Nastopijo moški in mešani zbor ter orkester. Vabljeni vsi prijatelji delavske kulture!

Velenje

Zanimiv spor z industrijalcem g. Gollom. V našem listu smo že imeli priliko poročati o sporih delavcev pri lesnem industrijskem podjetniku g. Hermanu Gollu v Velenju. Delavci so ga morali ponovno tožiti radi nadur in tudi druge spore so imeli z njim. 11. januarja pa se je končala pri sodišču v Šoštanju dolgotrajna pravda, ki jo je imel g. Goll z Leopoldom Kališnikom, občinskim odbornikom in delavcem v Velenju. Kališnik je namreč oktobra 1934 enkrat interveniral pri g. Gollu radi zaščite delavstva v družbi komandirja orožniške postaje g. Muršiča. Meseca novembra je prišla h Gollu v tej zvezi večja komisija z zastopniki delavcev in odposlancem Delavske zbornice v Ljubljani s. Svetkom. G. Goll je dva meseca na to vložil proti Kališniku tožbo, češ, da ga je ob priliki te komisije žalil. Pri prvi razpravi pred sodiščem je g. Kališnik zatrjeval, da ni rekel tako, kot trdi g. Goll in ga torej tudi ni žalil in je ponujal za pričo komandirja. Svetka in tajnika g. Kravosa. Sodnik pa je zaslišal pri tej razpravi le priče g. Golla, ki so potrdile njegovo tožbo in končno še Golla samega in vse tri zaprisegel. Vsi trije so pod prisego potrdili, da je g. Kališnik res g. Golla tako žalil, kakor je tožil. Po zaslišanju teh prič, ko so že prisegle, je Kališnik rekel, da je to laž in je bil takoj tudi radi tega tožen. Kališnik je bil pri tej razpravi obsojen radi žaltve g. Golla na Din 1000.— denarne kazni, oziroma 17 dni zapora, pogojno za dve leti in plačilo vseh stroškov. Za plačilo stroškov je bil potem še celo rubljen in jih je že nekaj tudi plačal. Po končani zadevi pa je začel g. Kališnik vlagati pritožbe po zastopniku dr. Reismanu, medtem ko je bil prej brez zastopnika, a g. Goll je imel zastopnika dr. Krejčija iz Ljubljane. Predno je prišlo do nove razprave, je bil g. Kališnik že zopet vnovič tožen, ker so za stroške te pravde zarubili v njegovem stanovanju nek gramofon, ki ga je pa pred prodajo njegov sorodnik-lastnik gramofona odnesel. Sodišče je dovolilo obnovo postopanja in so bile končno zaslišane tudi Kališnikove priče Svetek Franc, zastopnik Delavske zbornice v Celju in tajnik g. Kravos iz Ljubljane ter komandir Muršec iz Velenja in so vsi potrdili, da so bili ob tistem dogodku navzoči in vedo, da Kališnik sploh ni žalil g. Golla. Minulo sobto se je vršila zopet razprava ob navzočnosti obeh zastopnikov iz Maribora in Ljubljane in vnovič je bil zaslišan komandir Muršič ter je pričal, da Kališnik g. Golla takra ni žalil. Sodnik je na podlagi tega prejšnjo razsodbo razveljavil in g. Kališnika oprostil vsake krivde in kazni z vsemi posledicami vred. Zastopnik g. Golla je med razpravo povdarjal, da je vendar g. Goll pod prisego izpovedal, da ga je Kališnik žalil in je po oprostitvi prijavil zoper oprostilno sodbo priziv. Za pravdo, ki je trajala celo leto, je naravno vladalo med delavstvom v Velenju veliko zanimanje in je bila tudi res prav zanimiva.

Ruše

»Plavi« apostoli so jo morali »potegniti«. Pretekli petek, dne 24. januarja v večernih urah smo imeli prav prijetno zabavo, kot se v pustnem času spodobi. V gostilni Černec so sklicali »plavi« zborovanje, najbrž, ker so mislili, da je današnja doba za njihove podvige najprimernejša. Delavstvo se je povabilu odzvalo, ampak ne za to, da posluša gospoda, temveč da mu pove, kar mu gre. Gospod, ki sta ga spremljala menda še dva pomočnika, je moral slišati od delavcev, da razdora v svojih vrstah prav nič ne potrebujejo, ker imajo že svojo organizacijo, da zato niso na besede gospodov, ki so prišli oznanjat »plavi« evangelij nič radovedni.

Zborovanje je hitro končalo in gospodje so jo odkurili v noč. Ker so nam preskrbeli brezplačno zabavo, se jim delavci od srca zahvaljujemo. **Ruški delavci.**

Ptuj

Brezposelnost in draginja. Še vedno so zaposleni samo v mesto pristojni, 16 po številu, ostalih 25, ki bivajo v mestu, pa niso pristojni, čaka in zaman moleduje za delo. Baje pridejo tudi ti na vrsto, čim prispe denar od banovine, tega pa ni in ni... Jasno, da je med temi nesrečneži mnogo takih, ki dobesedno stradajo, otroki zaman prosijo kruha. Kaj pravijo k temu n. pr. peki? Potrebno je zvišati cene kruhu! Mestno poglavarstvo tej zahtevi ni ugodilo. Kakor je res, da se je moka zvišala, tako tudi odgovarja resnici, da so žemlje po teži kakor pred leti, ko je stala moka Din 6. Pa poglejmo še mesarje. V Mariboru se dobi govedina po Din 4 za kg, tu se ga po Din 7 težko dobi, ker »to ni za Vas«, ako hočeš meso po ceni Din 6, kot ga ima tu pa tam kateri na ceniku označeno. Ker je določena najvišja cena govejemu mesu **na Din 8 za I. vrsto**, bi bilo želeti, da izda oblast odlok po katerem se **drugovrstno** meso ne bo smelo prodajati dražje **kot po Din 6**, da si ga bodo včasih tudi manj situirani lažje privoščili.

Upajmo in čakajmo... Zdaj n. pr. čaka 26 brezposelnih, ki niso v gornjem številu brezposelnih vpoštevani na podporo od Borze dela. Da li bo novi pravilnik o izplačilu podpor brezposelnim kaj popravil krivico onim ženam, ki morejo same skrbeti za otroke in v mnogih slučajih še za moža, pa dobijo podporo le za sebe, dočim se nezakonskim materam ta pravica prizna.

Mestna občina razpisuje mesto inkasanta. Potrebno je znanje strojepisja in kavcije Din 10.000. Prošnje je vložiti do 15. II. pri mestnem poglavarstvu.

II. javna občinska seja se bo vršila v četrtek, dne 30. jan. Na dnevnem redu je proračun.

Kolesarji, ne pozabite prijaviti koles in plačati takse do 31. t. m.

Studenci pri Mariboru

Kmetski ples. Kakor vsako leto, priredi I. Delavsko kolesarsko društvo, vplačilnica Studenci, kmetski ples, ki se bo vršil 1. februarja t. l. v gostilni Mraz v Studencih. Začetek ob 19. uri z obširnim programom kakor: ples i. t. d. Vstopnine ni.

OTVORITVENO NAZNANILO!

Naznanjam cenj. občinstvu, da sem v **Dvořakovi ulici št. 10,** otvoril

FOTOATELJE

Prvovrstna izdelava po najnižjih cenah. Izdeluje vse amaterske posnetke, diapozitive kakor kinoreklame, garantirano prvovrstno in hitro. Se priporoča

Franc Gebele, Fotoatelje
Maribor, Dvořakova ulica 10.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarne v Mariboru. Telefon št. 2324

Za konzorcij izdaja in urejuje Viktor Eržen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Josip Ošlak v Mariboru.